

עפ"ג 34767/11/14 - מדינת ישראל נגד שלמה לחיאני

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו
בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 34767-11-14 מדינת ישראל נ' לחיאני

בפני כב' הנשיאה דבורה ברלינר, אב"ד
כב' השופט ג'ורג' קרא, ס"נ
כב' השופטת אסתר נחליאלי-חיאט

מדינת ישראל

המערערת:

נגד

שלמה לחיאני

המשיב:

פסק דין

ערעור המדינה על גזר דינו של בית משפט השלום בתל אביב, בת"פ 2906-10-13 **מדינת ישראל נ' לחיאני** (להלן: **"המשיב"**).

על המשיב הוטלו העונשים הבאים: שישה חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, שישה חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך ₪ 250,000 או 125 ימי מאסר תמורתו.

א. רקע

1. החל מחודש אוקטובר 2003 שימש המשיב כראש עיריית בת-ים. בתאריך 01.10.2013 הוגש נגדו כתב אישום ובו ארבעה אישומים, שכללו את העבירות כדלקמן: שתי עבירות של לקיחת שוחד - עבירה לפי סעיף 290 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: **"חוק העונשין"**), שלוש עבירות של הפרת אמונים - עבירה לפי סעיף 284 לחוק העונשין, עבירה של התקשרות אסורה בחוזה - עבירה לפי סעי' 122 א(ו) **לפקודת העיריות** (נוסח חדש) ובנוסף שבועת שקר - עבירה לפי סעיף 239 לחוק העונשין.

2. התיק החל להתברר לגופו בפני כב' השופט בני שגיא, סגן נשיא. לאחר שנשמעו שבעה עדים, פנה המשיב למערערת במטרה להגיע להסכם. לאחר משא ומתן, ביום 08.05.2014, הוגש הסדר טיעון, ומכוחו - כתב אישום מתוקן לבית משפט קמא.

המשיב (שהיה נאשם מס' 2) הורשע על יסוד הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, בשלוש עבירות של הפרת אמונים (ללא רכיב המרמה) לפי סעיף 284 לחוק העונשין (אישומים 1 עד 3 לכתב האישום). יחד עם המשיב הורשעו הנאשמים הנוספים, נאשמים 1,3,4 - גם הם במסגרת הסדר טיעון: נאשם 1 הורשע בשתי

עבירות של הפרת אמונים בצוותא; נאשמים 3 ו-4 הורשעו בעבירה אחת של הפרת אמונים בצוותא.

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, עובר לבחירתו לראש עיר, בין השנים 1991-2003, עסק המשיב ביזמות וקבלנות בניין בעיר בת-ים באמצעות חברות שונות (החברה הרלוונטית לכתב האישום היא חברת אלשב). המשיב נקלע לקשיים כלכליים והיה חייב לבנקים עשרות מיליוני שקלים, חובות להם הוא ואשתו היו ערבים באופן אישי (להלן: "**החובות**"). לאחר בחירתו לראש עיריית בת-ים ניתק לכאורה המשיב את קשריו עם חברת אלשב והעביר מניותיו לאשתו, דורית. בפועל המשיך למלא תפקיד ניהולי פעיל, קיבל החלטות מהותיות בחברה וניהל את ההיבט הפיננסי שלה.

הנאשם 1, אחיו של המשיב, הועסק בחברת אלשב בחלק מהתקופה הרלוונטית ופעל עבור המשיב והאינטרסים שלו. לאחר שהמשיב נבחר לראש עיר פעל הנאשם 1 בעבור תושבים ובעלי עסקים בעיר (כפיפורט באישומים להלן) כמסדיר ומקדם עניינים שונים מול מוסדות העיריה.

המשיב עצמו פעל לאחר בחירתו לראש העיר להשגת מקורות מימון להחזר החובות, כאשר במסגרת עיסוקו זה פנה, באמצעות הנאשם 1, לשני בעלי עסקים בעיר בת-ים וכן לעובדים בכירים בעירייה כדי שיעבירו לו כספים שהגדרו על ידי המעורבים כהלוואה. הכספים ניתנו למשיב מבלי שנערכו הסכמי הלוואה וללא ריבית והצמדה.

ב. האישומים בתמצית

עובדות האישום הראשון

4. נאשמים 1, 3 ו-4 היו בתקופה הרלוונטית בעלי אינטרסים כלכליים שונים בעיר בת-ים:

הנאשמים 3 ו-4, הקימו ב-2004 את חברת "הדוד קרי בתי קפה ומסעדות בע"מ" (להלן "**הדוד קרי**"), חברה פרטית בה היו בעלי מניות. החברה הפעילה, בין היתר, את בית הקפה "קפה ג'ו" בטיילת בבת-ים. המבנה בו התנהל בית הקפה ג'ו (להלן "**הנכס**") הינו בבעלות חברת אלשב והנאשמים 1, 3 ו-4 שכרו את המבנה מחברת אלשב לצורך ניהול בית הקפה. החל מתאריך לא ידוע לפני שנת 2006, ניהלו את קפה ג'ו הנאשם 1 והנאשמים 3 ו-4. לנאשמים 3 ו-4 היו בתקופה הרלוונטית אינטרסים כלכליים נוספים בעיר בת-ים: כך, נאשם 4 היה בעלים של מינימרקט בבת-ים. הנאשמים 1, 3 ו-4 היו בעלי אולם.

הנאשמים נזקקו להיתרים מטעם העיריה לשם הפעלת וקידום עסקיהם בעיר.

במועד שאינו ידוע במדויק, בסמוך ליום 05.02.2004, בעת שכיהן המשיב כראש עיר, פנה נאשם 1 בשמו של המשיב אל הנאשמים 3 ו-4 וביקש שיתנו למשיב הלוואה בסך של 700,000 ₪. הנאשמים 3 ו-4 ואשתו של נאשם 1 נטלו מבנק לאומי הלוואה בסך 695,000 ₪ ורכשו צ'ק בנקאי בסך 700,000 ש"ח שהוסב לפקודת המשיב. באותו יום, בידיעת ובהוראת המשיב, הופקד סכום בסך כ- 139,500 ₪ בחשבון של חברת אלשב, ששימש לפרעון חוב החברה בבנק הפועלים, חוב לו היה המשיב ערב אישית. זאת, מבלי שנחתם הסכם הלוואה, מבלי שסוכמה ריבית, מבלי שנקבעו ערבים ומבלי שנקבע מועד מדויק להשבת הכספים. כל זאת, בעד פעולה הקשורה לתפקידו של

המשיב כראש העיר בת-ים, על מנת שיטה להם ולעסקיהם משוא פנים. ביום 30.04.2004 החזיר המשיב סך של 300,000 ₪ מתוך סך 700,000 ₪ באמצעות צ'קים של חברת אלשב. יתרת הכספים לא הוחזרה והנאשמים לא דרשו את החזרתם. המשיב נמנע מהשבת רוב הכספים ביודעו אודות האינטרסים שלהם בעיר בת-ים, וביודעו כי הם נדרשים וידרשו להחלטותיו כראש עיר.

במהלך השנים ניתנו לקפה ג'ו הקלות בניה והיתרים חריגים על ידי הועדה המקומית, בידיעת המשיב. בשל אותן הקלות הושבח הנכס, השייך למשיב, ושווי עלה. המשיב השתמש בקפה ג'ו כבטוחה לחובותיו מול הבנקים. בנוסף, המשיב יחד עם נאשם 1 יצרו מחויבות של המשיב כלפי בעלי אינטרסים בעיר בת-ים, תוך שהמשיב מעמיד עצמו ביודעין בניגוד עניינים מהותי ומתמשך.

המשיב פעל, תוך שהיה מודע לפסול במעשיו, בניגוד עניינים מהותי בין חובותיו כראש עיר לבין האינטרסים האישיים שלו כאיש עסקים פרטי תוך העדפת ענייניו הפרטיים.

עובדות האישום השני

5. מר עזרא דוש, יחד עם בני משפחה נוספים, הוא הבעלים והמנהל של חברת סופר דוש המפעילה רשת מרכולים בעיר בת-ים (להלן "**סופר דוש**"). לצורך פעילות סופר דוש והפעלת רשת המרכולים נזקקו עזרא דוש וסופר דוש לאישורים מטעם העיריה, לצד הגנה מפני תלונות שהוגשו ובקשות לאכיפת חוק רישוי עסקים כנגדו. בתקופה הרלוונטית לכתב האישום התקיימה מערכת קשרים ואינטרסים בין עזרא דוש וחברת סופר דוש לעיריית בת-ים והמשיב באופן אישי.

ביום 13.12.2005 הגישה סופר דוש בקשה לרישוי עסק לסניף בקניון בבתי-ים. במועד סמוך ליום 20.12.2005 מר עזרא דוש מסר למשיב, לבקשתו, צ'ק על סך 200,000 ₪ המשוייך לחשבון חברת סופר דוש. הצ'ק נמסר מבלי שנחתם הסכם הלוואה, מבלי שסוכמה ריבית וללא ערבים, לטובת חברת אלשב לכיסוי חובותיה. המשיב קיבל את הכספים האמורים מעזרא דוש ונמנע מלהשיבם ביודעו את האינטרסים של דוש בעיר בת-ים, וביודעו כי במהלך העסקים הרגיל של עסקי עזרא דוש וסופר דוש הם נדרשים וידרשו להחלטותיו.

המשיב החזיר באמצעות הנאשם 1 רק חלק מהכספים, במספר תשלומים ובסכום כולל של 135,000 ₪ בלבד. עזרא דוש נמנע מכל פניה אל המשיב בדרישה להשבת יתרת הכספים, בשל היות המשיב ראש העיר בת-ים ובמטרה שיטה פנים לעזרא דוש ולסופר דוש.

בכך, נוצרה מחויבות של המשיב, שהיה מודע לפסול במעשיו, כלפי בעל אינטרסים מהותיים בעיר בת-ים, תוך שהמשיב מעמיד עצמו ביודעין בניגוד עניינים מהותי ומתמשך, ומעדיף את ענייניו הפרטיים.

במהלך השנים אישר המשיב, במסגרת תפקידו כיו"ר רשות הרישוי, מספר בקשות שהוגשו על ידי סופר דוש לרשות הרישוי מבלי שגילה לגורם כלשהו בעיריה אודות הכספים שביקש וקיבל מעזרא דוש. בהתאם, עיריית בת-ים לא פעלה לאכוף צו הפסקת עבודה ו/או להוציא צו הריסה ו/או להגיש כתב אישום כנגד הפרות בניה שהיו מטעם חברת סופר דוש בבתי-ים.

מעשי המשיב ונאשם 1 פגעו פגיעה מהותית בערכים הבאים: טוהר המידות של עובדי ציבור, אמון הציבור בעובדי ציבור ותקינות פעולת המינהל.

עובדות האישום השלישי

6. בסמוך לחודש יוני 2005, המשיב פנה בעצמו ובאמצעות עוזרו, שמעון ועקנין, לקבוצת עובדים בכירים בעיריית בת-ים ולמספר בני משפחה בבקשות ליתן לו הלוואות לצורך כיסוי חובותיו. המשיב הפנה את עובדי העירייה לבנק איגוד, והורה להם לקחת הלוואות מהבנק במטרה שימסרו לו את כספי הלוואות שייטלו. המשיב קיבל סכומים בסך כולל של ₪ 440,000 במועדים שונים במהלך השבוע האחרון של חודש יוני 2005. הסכום הופקד לחשבון חברת אלשב. במהלך השנים הבאות המשיב פרע את ההלוואות בדרך של הפקדות מזומן חודשיות בסך 1,000 ₪ כל אחת, לחשבונות ההלוואה של העובדים בבנק איגוד.

המשיב ביקש הלוואות מעובדי העירייה בידיעה כי יתקשו לסרב לבקשתו בהיותם כפופים לו ותלויים בו בקשר עם קידומם והעסקתם. בנסיבות אלה העמיד המשיב את העובדים במצב קשה ומביך ואילץ אותם להסכים לבקשתו. העובדים היו כפופים למשיב ומעמדם, תנאי עבודתם וקידומם היו תלויים בו. המשיב קיבל טובות הנאה כתוצאה מקבלת סכום ההלוואות, ואילו הלווים הם שהתחייבו כלפי הבנק ונחשפו בכך לסיכונים הנובעים מכשלון לעמוד בפרעון ההלוואות.

במעשיו המתוארים לעיל לכד המשיב את עובדי העירייה ואת עצמו בניגוד עניינים מתמשך ופעל במצב של ניגוד עניינים- בין תפקידו כראש עיר לפעול לטובת הציבור בלבד לבין ענייניו האישיים כאיש עסקים.

בקשת הלוואות על ידי המשיב מהכפופים לו פגעה פגיעה מהותית בטוהר המידות של עובדי הציבור, באמון הציבור ברשויות השלטון ובתקינות פעולת המנהל הציבורי. פגיעה זו הועצמה לאור העובדה שהעובדים מהם ביקש את ההלוואות מונו על ידו לתפקידם לאחר שהיו פעילים במטה הבחירות של המשיב והוא היה מעורב בתנאי עבודתם.

ג. השתלשלות דיונית

7. כאמור, המשיב הורשע על יסוד הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון. במסגרת ההסדר גובשה הסכמה לעונש בעניין המשיב בלבד, כאשר התביעה הגבילה עתירתה לעונש מאסר בן שנים עשר חודשים, מאסר על תנאי וקנס. סוכם כי ההגנה תוכל לטעון באופן חופשי ביחס לרכיבי המאסר והקנס. לעניין הטלת הקלון - סוכם כי ההגנה לא תתנגד להטלת קלון, ותשאיר החלטה זו לשיקול דעת בית המשפט. יוער, כי לעניין נאשמים 1, 3 ו-4 - לא גובשה כל הסכמה לעניין העונש.

עיקר הקביעות בגזר הדין

8. כמצופה וכנדרש, פעל בית משפט קמא על פי מתווה תיקון 113 לחוק העונשין (להלן "**תיקון 113**"). הליכה במתווה זה - מכתובה כידוע דיון דו, או שמא, תלת שלבי: קביעת מתחמי הענישה ביחס לכל אחד מהאירועים, החלטה בשאלה האם יוטל עונש אחד בגין המכלול או ענישה נפרדת, ולאחר מכן מיקומו של המשיב בתוך המתחמים.

באשר למתחם:

9. גם כאן פסע בית משפט קמא בעקביות בשביל שחרש תיקון 113, ובחן את הפרמטרים המשקללים יחד עם עיקרון ההלימה; הערכים המוגנים, מידת הפגיעה בהם, מדיניות הענישה הנוהגת והנסיבות הספציפיות - שהרי מעשה העבירה לעולם נבחן בנסיבותיו.

לעניין הערכים המוגנים הפנה בית המשפט להגדרתם בדנ"פ 1397/03 **שבס נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) (30.11.2004) (להלן: "**פרשת שבס**"): הערך שעניינו אמון הציבור בעובדי ציבור, פגיעה בטוהר המידות של עובדי הציבור ופגיעה בתקינות המנהל. ניגוד האינטרסים שבו פעל המשיב - פגע בכל שלושת הערכים בצורה עוצמתית ומשמעותית: "**אין המדובר בניגוד עניינים קל אלא בניגוד עניינים משמעותי שבא לעולם כתוצאה מרצונו של הנאשם לקדם את עניינו האישיים ויש לראות ניגוד עניינים זה כפוגע בכל שלושת הערכים שאוזכרו לעיל**" (עמ' 15 לגזר הדין). באשר למידת הפגיעה סבר בית המשפט כי: "**הפגיעה... היא פגיעה קשה...**" (עמ' 16 פסקה 71 לגזר הדין).

מדיניות הענישה הנוהגת:

10. הצדדים הגישו פסיקה רבה ומגוונת המשקפת ענישה בעבירות הקשורות בעובדי ציבור, הנעה בין עונשים צופי פני עתיד לבין עונשי מאסר של ממש. בכל אותה פסיקה ענפה לא מצא כבוד השופט קמא מקרה הדומה בנסיבותיו למקרה הנוכחי. לשיטתו - לאחר תיקון כתב האישום ומחיקת עבירת השוחד - לא ניתן ללמוד גזרה שווה מאותם פסקי דין.

בית המשפט ציין כי חלק בלתי מבוטל מהפסיקה אליה הפנתה התביעה מתייחס להרשעתם של עובדי ציבור בעבירות חמורות יותר מעבירה של הפרת אמונים (או בצירוף של עבירות אלה לעבירות אחרות). מדיניות הענישה וקביעת המתחמים נגזרים גם מהוראת החיקוק בה הורשע המשיב, שכן זו מהווה אינדיקציה לחשיבותו של הערך החברתי ולמידת הפגיעה בו. מקבץ פסקי הדין מלמד כי קיימת קשת של ענישה, שהיא פונקציה של מעמד עובד הציבור, נסיבותיו של כל מקרה ומקרה והוראת החוק בה הורשע. לענייננו, המקבץ תומך יותר בעתירת ההגנה לקביעת מתחם שהרף התחתון שלו אינו מחייב הטלת מאסר מאחורי סורג ובריח. הסדר הטיעון שבא לידי ביטוי, בין היתר, בהמרת הוראות החיקוק לעבירות של הפרת אמונים, משליך גם על רף הענישה הראוי במקרה הנוכחי.

11. שיקולים נוספים עליהם עמד בית המשפט לעניין המתחמים הינם כדלקמן:

א. בהיררכיה הפנימית שבין הנאשמים בתיק זה, חלקו של המשיב הוא החלק הדומיננטי. המשיב הוא עובד הציבור המצוי בניגוד עניינים, הנאשמים האחרים אינם עובדי ציבור והם הורשעו מכוח דיני השותפות.

ב. חלקם העברייני של נאשמים 3 ו-4 פחות מחלקו העברייני של המשיב, גם משום שהוא מבקש ההלוואה.

ג. בקביעת מתחם העונש ההולם יש לשקלל גם את הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של המשיב.

ד. מעמדו של המשיב באותה שותפות, התפקיד בו כיהן, ועצם היותו האדם אשר יזם את ביצוע העבירה, מצביעים כולם על חומרה יתרה שצריכה לבוא לידי ביטוי בקביעת מתחם העונש ההולם בעניינו. הדברים רלוונטיים ביתר שאת בהתייחס לאישום השלישי, שבו פערי הכוחות בין המשיב לעובדי העירייה היו ברורים ומובהקים עוד יותר.

ה. סכומי הכסף הרלוונטיים לכל אירוע שמצטברים יחד ל- 1,347,600 ₪ (תוך התייחסות גם לסכומים שהוחזרו).

ו. היקף התכנון שאפיין כל אחת מהעבירות, שאף הוא רלוונטי לקביעת מתחם העונש.

ההולם.

בסופו של השקלול קבע בית המשפט את המתחמים הבאים:

בגין האישום הראשון נקבע מתחם שהינו בין מאסר למשך מספר חודשים, לרבות מאסר קצר שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות עד ארבעה עשר חודשי מאסר. בגין האישום השני נקבע מתחם של מאסר למשך מספר חודשים, לרבות מאסר קצר שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות עד שנים עשר חודשי מאסר. בגין האישום השלישי נקבע מתחם שהינו מאסר למשך מספר חודשים, אף מאסר קצר שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות עד שלושה עשר חודשי מאסר. בית משפט קמא קבע כי בקביעת המתחם הסופי תהיה חפיפה מסוימת של המתחמים הפרטניים שנקבעו לכל אירוע ואירוע.

12.

רק כדי להשלים את התמונה נזכיר גם את המתחמים והענישה שנקבעו לגבי הנאשמים האחרים

בפרשה זו.

מתחמי הענישה שקבע בית משפט קמא לכלל הנאשמים בתיק, וגזר הדין:

נאשם 1: בגין האישום הראשון נקבע מתחם שהינו בין מאסר קצר שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות, לבין עשרה חודשי מאסר. בגין האישום השני נקבע מתחם של מאסר קצר שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות עד שמונה חודשי מאסר.

בסופו של יום, בית משפט קמא גזר על נאשם 1: ארבעה חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, שישה חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 120,000 ₪ או שישים ימי מאסר תמורתו.

נאשמים 3 ו-4: בגין האישום הראשון נקבע מתחם שהינו בין מאסר קצר שניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות, לבין שמונה חודשי מאסר.

בסופו של יום, בית משפט קמא גזר על נאשמים 3 ו-4: חודשיים מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, שישה חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 80,000 ₪ או ארבעים ותשעה ימי מאסר תמורתו.

אשר לשלבים השני ושלישי:

13. בית משפט החליט לגזור על המשיב שהורשע במספר עבירות, עונש אחד כולל, זאת בהתחשב

בכך שמדובר ברצף מעשים דומים, אשר כולם בוצעו במסגרת כהונתו של המשיב כראש העיר.

ולענין מיקומו של המשיב בתוך המתחמים שנקבעו: כידוע, השיקולים לענין זה מתמקדים במהותו של העברין בהבדל ממעשה העבירה. במקרה הנוכחי - פועלים לזכות המשיב השיקולים הבאים:

א. היעדר עבר פלילי - בית המשפט ציין כי מדובר בנתון בעל משקל מוגבל יחסית שכן העבירה שבה הורשע

מבוצעת במרבית המקרים על ידי נאשמים נטולי עבר פלילי. עדיין יש לכך משמעות.

ב. נטילת האחריות על משקלה המוגבר בנסיבותיו של המקרה הנוכחי. בית המשפט דחה את טענת התביעה

לפיה שוקלל כבר היבט זה במסגרת הסדר הטיעון.

ג. תרומתו המשמעותית והמגוונת לחברה שלא במסגרת כהונתו כראש עיר.

ד. הפגיעה בזכויותיו הבסיסיות עת נעצר, הכוונה לכך שמעצרו של המשיב היה מתוקשר.

ה. חלופה הזמן: מדובר בעבירות שנעברו לפני שנים רבות ובמי שלא חזר על מעשיו במשך כמעט עשור של

פעילות ציבורית ענפה.

ו. הקלון שנקבע והרחקתו לשנים רבות מן השירות הציבורי, על כל המשתמע מכך.

איזון בין רכיבי החומרה שפורטו לבין הרשימה דלעיל - הולך את בית המשפט למסקנה כי ניתן להסתפק במאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות, לצד רכיבי הענישה הנוספים.

ד. הערעור

14.

בהודעת ערעור מפורטת, שאינה מותירה אבן על אבן, תקפה המדינה את שיקוליו ואת מסקנתו הסופית של בית משפט קמא. בתמצית: העונש אינו הולם את ריבוי העבירות, את חומרתן, את מעמדו הרם של המשיב, את מגמת ההחמרה בענישה כפי שנלמד מהפסיקה בשנים האחרונות, כמו גם את השלכותיהן הקשות הן על עובדי הציבור והן על כלל הציבור. משכך, יש להחמיר במידה ניכרת בעונשו של המשיב. העתירה היא להעמיד את המאסר על הרף העליון שלו טענה המדינה קרי:

שנים עשר חודשי מאסר, ולהחמיר במידה ניכרת גם את עונש הקנס שהושת על המשיב.

15.

טענותיה של המדינה מתכנסות לארבעה נושאים מרכזיים, כדלקמן:

- א. מתחמי הענישה שקבע בית המשפט נמוכים.
 - ב. בסיס המתחם שנקבע לכל אחד מהאישומים הוא עמום ועומד על מספר חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, באשר הרף התחתון הראוי - הוא מאסר בפועל.
 - ג. חפיפת העונשים (עבור כל אישום) - ללא הסבר כיצד נעשתה החפיפה ומה ההנמקה לה.
 - ד. עונש המאסר שנגזר - אינו הולם ומשקף התחשבות יתר בנסיבותיו האישיות של המשיב.
- להלן נמנה בקצרה את הטענות הפרטניות העיקריות לשיטתנו, כאשר הרחבה - ככל שהיא נדרשת, תעשה כחלק מהדין בהמשך.

16.

באשר למתחמים

א. גם על-פי קביעותיו של בית המשפט - נסיבות ביצוע העבירה הן בחומרה המקסימלית. אין ולו נסיבה אחת שצריכה להטות את המתחם כלפי מטה.

ניגוד העניינים הכספי המתואר בכתב האישום, הנובע אך מרצונו של המשיב לכסות את חובותיו הפרטיים, תוך ניצול מעמדו הציבורי, הוא הדרגה החמורה ביותר של ניגוד עניינים. בעבירות כלכליות, כעבירות נשוא ערעור זה, עקרון ההלימה גם מחייב, בין היתר, זיקה של יחס ישר בין הסכום המהווה את ליבת העבירה לבין העונש. לא די ברטוריקה חריפה אם הלכה למעשה היא מלווה בענישה קלה.

ב. בשני האישומים הראשונים יש למקם את העבירות על גבול עבירת השוחד. עובדות כתב האישום המתוקן מלמדות על סטייה חמורה מן השורה. בית משפט קמא עשה שימוש שגוי במונח תמורה לעניין הקשר בין ההלוואות והסטייה מן השורה, וכפועל יוצא מכך הקל עם המשיב בשל היעדר תמורה. המדינה מפנה לאותם סעיפים בכתב האישום המתעדים את הסטייה מהשורה ואת תלותם של נותני ההלוואה בהחלטותיו של המשיב.

ג. בית משפט קמא שגה במסקנותיו באשר למדיניות הענישה הנוהגת בהתייחס לפסיקה שצוטטה על-ידו. אם לא מצא בית המשפט מקרה דומה בנסיבותיו לנסיבות דכאן, הרי זה משום שלא היה מקרה חמור כל-כך של הפרת אמונים כמו המקרה הנוכחי ואין בכך כדי להוות נימוק לקולא. היפוכו של דבר. בשורה התחתונה שגה בית המשפט באשר קיבל את עמדת ההגנה ולפיה מדיניות הענישה הנוהגת כמשתקף מן הפסיקה, מצדיקה קביעת רף תחתון שעומד על מאסר בעבודות שירות.

ד. בית המשפט סטה מהוראות תיקון 113 בכל התייחסותו לריבוי העבירות בתיק זה. סעיף 40(ג) לחוק העונשין מהווה הסדר מיוחד לעניין גזירת הדין כשמדובר בריבוי עבירות. בית המשפט אמור לתת משקל מיוחד להרשעה במספר עבירות ולהתחשב בתדירות ובזיקה ביניהן.

ה. בית המשפט טעה משלא נתן ביטוי בענישה לריבוי האירועים. אין הנמקה כיצד בית המשפט גזר את הדין לאחר הרשעה במספר אירועים. בית המשפט קבע אמנם שלושה מתחמים לשלושת האירועים, אולם המתחמים עמומים ונמוכים ולא ברור כיצד נעשתה החפיפה ביניהם. בסופו של דבר קצב בית המשפט את העונש ברף התחתון או סמוך לו של מתחם אחד, ועל כך בעיקר מלינה המדינה.

ו. באשר לגזירת העונש בתוך המתחם - הנסיבות שאינן קשורות לעבירה:

(1) בית משפט קמא, שקל לקולא מספר נימוקים שלא היה מקום להתחשב בהם. בגדר נימוקים אלה - הטלת קלון על המשיב. הטלת הקלון נועדה להגן על הציבור. גם אם כרוך בהטלת הקלון מחיר עונשי מסוים - זהו תוצר לוואי של הענישה והוא אינו יכול להוות נימוק ממשי להקלה.

(2) נטילת אחריות - לטענת המדינה הודייתו של המשיב אינה משקפת נטילת אחריות. הדברים שאמר בבית המשפט - נאמרו מן השפה ולחוץ, ואינם משקפים הודיה אמיתית.

(3) לא היה מקום לתת משקל לחלוף הזמן. המשיב לא החזיר את מלוא ההלוואות עד להתחלת החקירה. ניגוד העניינים נמשך אף הוא לכל אורך התקופה שהמשיב כיהן כראש עיר.

(4) בית משפט קמא ייחס משקל יתר לעדי ההגנה שדיברו בשבחו של המשיב וסיפרו על מעשיו הטובים. מעשים טובים אלה אינם גוברים בחשיבותם על הצורך בהרתעת היחיד והרתעת הרבים.

בשורה התחתונה, לא ייתכן כי נבחר ציבור שמעל באמון הציבור בצורה חריפה לא ימצא עצמו מאחורי סורג וברית.

17. כפי שניתן לצפות, המשיב תמך בכל קביעותיו ומסקנותיו של בית משפט קמא, כשהעתירה היא כי העונש יישאר על כנו. כיוון שמדובר בתשובות שניתנו להשגותיה של התביעה, איננו רואים לפרט בשלב זה את טענות הסנגוריה ונתייחס אליהן אגב הדין בסוגיות שבפנינו. מכל מקום העתירה בשורה התחתונה היא כי גזר הדין יישאר בעינו.

ה. דין

18. כפי שצינו בפרק שהוקדש לטיעוניה של התביעה, מדובר בערעור מקיף ובו השגה כמעט על כל אחד מרכיביו של גזר הדין. דומה שאין רכיב שעמו השלימה המדינה ובו היא רואה עין בעין עם בית המשפט עד לישורת האחרונה, קרי: התוצאה הסופית. להלן נתייחס לטענותיה של התביעה בהיקף ובמידה הנחוצים לשיטתנו, תוך התייחסות כמובן גם לתשובותיו של הסנגור בדיון בפנינו. אולם, עד שאנחנו מגיעים לטענות לגופן יש להתייחס לטענתו הראשונה של הסנגור דווקא, לפיה קם בתיק

זה "השתק דיוני" שמכוחו המדינה מנועה מלטעון להתערבות בענישה. זאת, משום שהתוצאה אליה הגיע בית משפט קמא מצויה בתוך הסדר הטיעון ואיננה סוטה ממנו. טיעון זה תפס נפח רב בדברי הסנגור ונראה כי הוא ראה בו נדבך מרכזי לעניין דחיית הערעור.

19. לצורך הנוחות נביא בקליפת אגוז את עיקרי הנתונים הרלוונטיים:

כפי שצוין לעיל, המדינה הגישה לבית משפט קמא הסדר טיעון בכתב (נספח ג' להודעת הערעור). כך נאמר בסעיף 3 להסדר הטיעון:

"לעניין עונשו של הנאשם הצדדים יטענו כדלקמן:

1. הצדדים יטענו בפני בית המשפט הנכבד בטיעון פתוח. המאשימה תטען למתחם ענישה הראוי בעיניה לעבירות נשוא כתב האישום המתוקן ותעתור לעונש מאסר בפועל של 12 חודשים... באי-כח הנאשם לא יוגבלו בטיעונים לעונש...."

לטיעון הכתוב מצטרף טיעונה של התביעה בעל-פה בפני בית משפט קמא, כדלקמן: **"אנו נבקש כי בית משפט הנכבד יכבד את הסדרי הטיעון ויגזור על הנאשמים את העונשים אותם נציג, כאשר בעניינו של נאשם 2 יש לנו רף אותו הגבלנו את עצמנו אליו, הוא 12 חודשי מאסר ואנחנו נבקש שבית המשפט לא יוריד ולו יום אחד מעונש מאסר זה בשל חומרת המעשים כפי שתוצג...."** (עמ' 132 לפרוטוקול בית משפט קמא מיום 10.07.2014).

לדעת הסנגור, עמדה זו של המדינה מקימה כרגע השתק דיוני, שאינו מאפשר לה לתקוף את גזר הדין: **"המדינה עתרה שהסדר הטיעון יכובד. זו היתה העמדה המשותפת של הצדדים. אם היה בית משפט קמא מטיל על המשיב 6 חודשי מאסר שירוצו בפועל ולא בדרך של עבודות שירות והייתי מגיש ערעור, המדינה היתה טוענת שיש לדחות את הערעור על הסף מן הטעם שזה בתוך ההסדר"** (פרוטוקול הדיון בפנינו, עמ' 6).

הסנגור מפנה לפסיקה שבה המדינה היא שהעלתה את הטענה, כי קיומו של הסדר דיוני חוסם את הדרך בפני הגשת ערעור. כך למשל בע"פ 1630/14 אבו שנדי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (04.12.2014) (להלן: **"פרשת אבו שנדי"**), שם ב"כ המדינה ביקש לדחות את הערעור, משום שהעונש שהוטל מצוי במסגרת הסדר הטיעון.

לטענת הסנגור, לא ייתכן כי המדינה תדבר "בשני קולות". הנימוק שבו עשתה שימוש כדי להתנגד לקבלת ערעורים במקרים שבהם הסנגוריה היא שערערה על תוצאה עונשית כזו ואחרת, צריך להיות נר לרגליה גם כאשר היא עצמה המערערת והעונש מצוי, כאמור, בתוך הסדר הטיעון.

המדינה מפנה לפסיקה שבה התערב בית המשפט גם במקרים בהם הוסכם על הסדרי טווח. כך למשל ע"פ 4709/10 פיצחזזה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (19.05.2011) (להלן: **"פרשת פיצחזזה"**) שבו נדונה הסוגיה של הסדרי טווח בצורה מעמיקה תוך סקירת הפסיקה הרלוונטית, כשהמסקנה היתה, כי ניתן להשיג גם על הסדרי טווח [ר' גם ע"פ 3609/14 מדינת ישראל נ' אלסין (פורסם בנבו) (20.10.2014)].

20. איננו מקבלים את הטענה באשר לקיומו של "השתק דיוני" או מניעה אחרת שתחסום את הדרך בפני בחינת שיקול דעתו של בית משפט קמא, על ידי ערכאת הערעור. גם כאשר מדובר בהסדר מסוג ההסדר שבפנינו (בין אם יכונה הסדר טווח ובין אם תוצמד לו כל הגדרה אחרת), רשאים הצדדים לערער ורשאית ערכאת הערעור לומר את דברה. בע"פ 4173/07 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (16.08.2007), נאמרו הדברים הבאים:

"כאשר נאשם מגיע להסדר טיעון עם התביעה הכולל עונש בטווח ענישה מוסכם המוצג בפני בית המשפט על ידי כל אחד מהצדדים על פי הטיעון כפי שהוסכם, הרי שהוא נוטל על עצמו את הסיכון כי יושת עליו הרף המקסימאלי של הטווח המוסכם. עם זאת, הוא רשאי לסבור כי העונש הראוי להטיל עליו הוא נמוך יותר, ולכן לטעמי נשמרת לו זכותו לערער על חומרת העונש בפני ערכאת הערעור ולטעון כי לדעתו היה על הערכאה הדיונית דווקא לבחור ברף התחתון של טווח הענישה שהוצג בפניו. זכות זו ודאי שלא תילקח מהנאשם רק בגלל שהביע את הסכמתו להמלצה לטווח הענישה עליו הוסכם בהסדר הטיעון...

...עם זאת, גם התביעה רשאית לעמוד על דעתה שהעונש הראוי בנסיבות העניין צריך להתקרב לרף הגבוה שהציגה בפני בית המשפט במסגרת הסדר הטיעון, ואין לאלצה להסתפק בעונש הנמוך שהושת, וזאת בכפוף לחובותיה של התביעה לקבלת החלטות בתום לב, בסבירות וכו'..." (עמוד 7, פסקה 8).

על ההלכה שנקבעה בפרשת פלוני, חזר בית המשפט גם בפרשת פיצחזדה שם נאמר:

"...ואולם, באותה מידה אין לומר, כי "הסדר טווח" פירושו שאין הנאשם יכול להשיג על העונש שהושת..." (עמוד 6, פסקה י"א).

ובהמשך:

"כללם של דברים, מסכימים אנו כי הסדרי טיעון ניתנים לערעור, והביקורת הערעורית אמנם תביא בחשבון את היותו של העונש שעליו משיגים בגדר הטווח, קרי, בגדר "תחום הסיכון" שנטל עליו המערער; אך ככל שטווח זה הוא רחב, האפשרות להתערבות ערעורית, מטבע הדברים והגיונם, רבה יותר, גם בהתחשב בטיבה של זכות הערעור, ובהנחה כי אין בן אנוש - ושופט בכלל - שהוא חסין מטעויות ובדיקה ערעורית היא ראויה..." (עמוד 7, פסקה י"ג).

זוהי אפוא ליבת ההלכה באשר ליכולתם של שני הצדדים להביא לבחינה בפני ערכאת הערעור גם תוצאה עונשית המצויה בתוך טווח ההסדר.

הדברים ברורים ואינם טעונים פרשנות. הסדר הטיעון איננו מונע את ביקורתה של ערכאת הערעור. נזכור עוד כי: **"...זכות הערעור על מכונה והיא מתקדמת לכיוון חוקתי"** (עמוד 6, פסקה י"א). שלילתה של זכות בעלת מעמד כמעט חוקתי - אינה עניין של מה בכך, שעל כן כפי שסיכם כב' השופט רובינשטיין באותו עניין נותרה זכות

הערעור על מכונה.

21. באשר להיקף ההתערבות: הסדר הטיעון שהציגו הצדדים הוא באופיו הסדר טווח. הסיגוריה הייתה רשאית לטעון טיעון פתוח, דהיינו ללא הגבלה באשר לרצפת או תקרת הענישה, והמדינה הגבילה עצמה למאסר בן שנים עשר חודשים.

בית משפט קמא לא סטה מהסדר הטיעון, שעל כן על פני הדברים הנטייה להתערב קטנה יותר (ר' **פרשת אבו שנדי**). יחד עם זאת - **"...ככל שהטווח המוסכם גדול יותר, אפשרות ההשגה רחבה יותר..."** (**פרשת פיצחזדה**, עמוד 6, פסקה י"א).

במקרה הנוכחי- דעתנו היא כי טווח הנע בין אפס לשנים עשר חודשי מאסר הוא טווח רחב שמאפשר ומצדיק בדיקה והתערבות ערעורית (אם כך יקבע). לשיטתנו: לא הרי ההתערבות בטווח שבין ארבע לשש שנים (הגם שמדובר בפער של **שנתיים** בין הרצפה לתקרה לעומת **שנה** בהסדר הנוכחי), כהתערבות בטווח שבין אפס לשנים עשר חודשים. קו פרשת המים עובר בשני מקומות. במקום הראשון- בין מאסר (גם מאסר בעבודות שירות) לבין הסתפקות בענישה הצופה פני עתיד. בשלב השני, לאחר שנחצה קו זה- במעבר בין ריצוי עונש מאסר מאחורי סורג וברח, למאסר בעבודות שירות.

מדובר בשני "קווים" דומיננטיים הן בהיבט הנורמטיבי והן בהיבט האישי של הנאשם שמדובר בו. המשמעות עבור הנאשם - אינה טעונה הבהרה. מאסר במתקן כליאה הינו הפגיעה האולטימטיבית בחירותו, בפרנסתו ובהוויתו של כל אדם, במיוחד כך כאשר מדובר במאסר ראשון. גם בהיבט הנורמטיבי אין צורך להכביר מילים. אמירה של בית משפט, כי לא ניתן להסתפק במקרה זה או אחר במאסר שירוצה בעבודות שירות, מגלמת בתוכה התייחסות לסוגה של העבירה, הנסיבות בהן נעברה, אינטרס הציבור, הצורך בקביעת נורמות וכל ההיבטים הנוספים המכתיבים ככלל את הענישה.

לפיכך, תוך יציאה מנקודת הנחה כי מדובר בטווח רחב, ובהנחה כי **"אין בן אנוש - ושופט בכלל - שהוא חסין מטעויות"** (**פרשת פיצחזדה**), הבדיקה הערעורית במקרה הנוכחי נדרשת וראויה. הסדר טיעון הוא "תמרור" אבל אינו סוף פסוק.

22. לא מצאנו ממש בטיעונו של הסנגור בדבר המגבלה שיוצרת עמדתה של המדינה בתיקים אחרים, והטענה כי לא ייתכן שהמדינה תדבר "בשני קולות". יש לשקול את טיעוניה של המדינה בכל תיק שמדובר בו על רקע הנסיבות הספציפיות של אותו תיק. ההלכה נקבעת על-ידי בית המשפט ואיננה בהכרח פונקציה של עמדת המדינה בתיק זה או אחר.

לא שכחנו עם זאת את מושכל היסוד באשר להיקף ההתערבותה של ערכאת הערעור בענישה ככלל: כידוע, לא תתערב ערכאת הערעור בנקל בעונש שגוזרת ערכאה דיונית. ההתערבות ערכאת הערעור מצומצמת ל"**נסיבות שבהן הערכאה הדיונית נכשלה בטעות או שהעונש שנגזר על ידה חורג במידה קיצונית מן העונשים המוטלים בדרך כלל בנסיבות דומות**" [ע"פ 1242/97 **גרינברג נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) (03.02.1998), וראה גם דנ"פ 1187/03 **מדינת ישראל נ' פרץ** (פורסם בנבו) (31.03.2005) ע"פ 9097/05 **מדינת ישראל נ'**

ורשילובסקי (פורסם בנבו) (03.07.2006), ע"פ 5057/06 אגבריה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (03.05.2007), ע"פ 3074/07 מדינת ישראל נ' אבו תקפה (פורסם בנבו) (27.03.2008).

כחלק מהחלטתנו - נשקלל גם מושכל יסוד זה.

סוף דבר לעניין הביקורת הערעורית: המדינה רשאית הייתה לעמוד על דעתה כי מן הראוי בתיק זה שלא להסתפק במאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות. מכאן ואלך נפתחה הדלת לדיון לגופו, תוך התייחסות לכל ההיבטים הרלוונטיים.

על הפרת אמונים

23. את הדיון לגופו אנו רואים לפתוח בהתייחסות קצרה למשמעותה ואופייה של הפרת האמונים:

על שלושה ערכים נפרדים, אך שלובים זה בזה, נועדה העבירה של הפרת אמונים להגן - שמירת אמן הציבור בעובדי הציבור, הבטחת תקינות פעולת המינהל ושמירת טוהר המידות. על משמעותו ועל חשיבותו החברתית היתה של איסור פלילי זה עמד כב' הנשיא דאז אהרן ברק בפרשת שבס.

"...באותה מידה חשוב הוא שלא לשלול את האופי הפלילי של התנהגות שאופייה הדומיננטי הוא פלילי. חשוב הוא להדגיש כי עובד הציבור הוא נאמן הציבור; כי משלו אין לו ולא כלום, וכל שיש לו, למען הציבור יש לו; כי נאמנות מחייבת הגינות, יושר, ענייניות, שוויון, סבירות ואיסור הימצאות במצב של ניגוד עניינים; כי הגשמתם של אלה מחייבת התנהגות על-פי הדינים והנהלים, שמירה על אמן הציבור בעובדי הציבור ועל טוהר פעולותיהם. לשם הבטחת מטרות אלה בא האיסור הפלילי באשר להפרת אמונים. הוא בא למנוע התנהגות של עובדי הציבור שהיא מסוכנת לחברה ולסדרי הממשל. עובד ציבור המפר אמונים מכרסם בעבודות הקושרים אותנו כבני חברה אחת. הוא מפר את האמן של פרט לפרט ושל הפרט לשלטון. הוא מעודד זלזול ברשויות הציבור ובעובדי הציבור. הוא מטפח ציניות כלפי רשויות המינהל וכלפי הסדר החברתי הקיים. הוא פוגם באמן של הפרט בתפקודו של הכלל ובכך מערער את היציבות החברתית (ראו פרשת סויסא [6], בעמ' 777)...". (פסקה 74, עמ' 432).

גם בחלוף כעשור מאז אותו דיון נוסף בפרשת שבס נותרה בעינה מידת החשיבות המיוחסת לעבירה זו בפסיקת בית המשפט העליון, ואף גברה והתעצמה לנוכח הצורך להילחם בהשחתת המידות בשירות הציבורי, בדרך של ענישה מחמירה. כך באו הדברים לידי ביטוי בדברי כב' השופט ג'ובראן בפרשת "רשות המיסים" בע"פ 1044/12 סער נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) (10.12.2012) (להלן: "עניין סער") (פסקה 27, עמ' 12):

"קיימת חומרה רבה בעבירת הפרת אמונים מצד עובד ציבור בשל החשיבות של הערכים

המוגנים העומדים בבסיס העבירה. החשיבות שבהגנה על ערכים אלה מתעצמת נוכח גילויים גוברים והולכים של שחיתות ציבורית במסדרונות השלטון. המאבק על אלה יכול להיעשות באמצעות העברת מסר ברור של מאבק נחרץ לקיומו של מערך ציבורי ראוי ולכן יש צורך בענישה מרתיעה."

עבירת הפרת האמונים מופיעה בחוק העונשין בפרק ט' שכותרתו "פגיעות בסדרי השלטון והמשפט" בסימן ד' שעניינו "עבירות בשירות הציבור וכלפיו", יחד עם עבירות נוספות שעניינן מעשים של עובדי ציבור בעבודתם. העונש המירבי הקבוע בצידה הינו שלוש שנות מאסר. עבירת השוחד מופיעה גם היא באותו פרק, אלא שבהיותה מקרה מובחן וקיצוני של הפרת אמונים מצד עובד הציבור, ייחד לה המחוקק סימן נפרד (סימן ה) ועונש מירבי חמור יותר של עשר שנות מאסר.

יחד עם זאת, חרף מיקומה השונה על פני רף החומרה העונשי, אין עבירת הפרת האמונים הכללית נופלת בחשיבותה מעבירת השוחד ואינה פחותה ממנה מבחינת ה"אשם המוסרי" שדבק במבצעה. בשתייהן גם יחד ראה המחוקק איום חמור על השירות הציבורי ועל הערכים המוגנים שבבסיסו. איום, שיש למנעו באמצעות איסור פלילי. שתיהן כאחת מהוות אבן יסוד בשמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי, שהוא כשלעצמו בסיס הכרחי לאמונו של הציבור בעובדיו ובמשרתיו. לא בכדי קבע כב' השופט חשין (הגם שאחז בדעת מיעוט) בפרשת שבס, בשאלת היקף התפרסותה של העבירה, כי: **"ביטולה יפער חלל בלתי-רצוי אף-מאיים, במערכת ההגנה על השירות הציבורי, יביא להערכת האטמוספירה שבה אנו כולנו חיים..."** (פרשת שבס פסקה 4, עמ' 435). שהרי, עבירה זו מתפרסת על פעולות שיש בהן ניגוד עניינים שאינו בגדר שוחד, וגם אותן יש למגר בשל סכנתן הרבה:

"ניגוד עניינים הוא פתח לשחיתות. ניגוד מוסדי מוביל בנקל לניגוד אישי, וניגוד אישי יכול להגיע עד כדי מעילה בתפקיד. ללא הקפדה על הכלל בדבר ניגוד עניינים, עלול המינהל הציבורי להידרדר במהירות ולהיעשות מסואב ומושחת, ומי שישלם את המחיר המלא הוא הציבור הרחב..." [נ' זמיר, **"ניגוד עניינים בשירות הציבורי"**, ברק-ארז, ד. דורון, נ. קרמניצר, מ. (עורכים), **"ניגוד עניינים במרחב הציבורי - משפט, תרבות, אתיקה, פוליטיקה"**, המכון הישראלי לדמוקרטיה. (תשס"ט) 225, עמ' 236]

נכון הדבר כי עבירת השוחד שיוחסה למערער בכתב האישום המקורי נמחקה והוסרה מכתב האישום המתוקן, שבו הודה והורשע, ולכך יש משמעות מושגית ועונשית כאחת. אולם, וכפי שקבענו במקרה אחר, שגם בו נדון איש ציבור ברשות מקומית בגין הפרת אמונים **"החומרה היא פונקציה לא רק של הוראת החיקוק שמדובר בה, אלא בעיקר של העובדות שבהן הודה המערער"** [עפ"ג (ת"א) 22556-06-10 **וולך נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) (20.06.11)] (להלן: **"עניין וולך"**). בכך בא לידי ביטוי עיקרון ההלימה, המחייב יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה **בנסיבותיו** ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו, כאמור בסעיף 40ב לחוק העונשין.

מתחמי הענישה

24. כפי שצוין לעיל, המדינה טוענת כי בית משפט קמא קבע מתחמי ענישה נמוכים מידי. הדגש הושם על נסיבות ביצוע העבירות, כעולה מעובדות כתב האישום שבהן הודה המערער, וכן מקביעותיו העובדתיות של בית

משפט קמא בגוף גזר הדין. על פי הנטען, בכל אחד מהאישומים גלום היבט רב של חומרה שבית משפט היה ער לו ונתן לו ביטוי מילולי הולם, אלא שהביטוי המילולי לא תורגם לכלל ענישה אופרטיבית. מדובר אומנם בעבירה של הפרת אמונים, אלא שנסיבותיה הספציפיות של עבירה זו, כפי שהן באות לידי ביטוי בעובדות שנקבעו, מצויות על גבול עבירת השוחד.

25. נראה לנו כי יש ממש באמירה ובהגדרה עובדתית משפטית זו. כדי לדון בה, אין מנוס מלשוב ולהזכיר בקצרה את העובדות בהן הודה המשיב.

כזכור, מדובר במי שהיה ראש העירייה. במערכת השלטון המקומי ראש עירייה הוא הדמות הבכירה ביותר. על פי יישק דבר. ההיגיון הציבורי מחייבת כי אדם במעמדו של המשיב יתרחק כמפני אש מכל קשר עסקי עם תושבי העיר ומכל סיטואציה שבה הוא עלול להיות בניגוד עניינים. אלא, שהמשיב נהג באופן בוטה וחסר מעצורים בניגוד לנומרת יסוד זו. המשיב פנה לשני בעלי עסקים בעיר בת-ים באמצעות אחיו (נאשם מס' 1), וכן לעובדים בכירים בעיריית בת-ים וקיבל מהם כספים. הכספים הוגדרו כהלוואות, אלא שהסכם הלוואה לא נערך, ולא סוכם לא על ריבית, לא על הצמדה ולא על מועד החזר.

למקרא העובדות אינך יכול שלא לשאול עצמך הכיצד מלאו לבו של המשיב לנהוג כפי שנהג, הכיצד העז לנצל באופן בוטה ומחפיר כל-כך את מעמדו כראש עיר?

26. באשר לאישום הראשון הפניה לקבלת הלוואה בסך 700,000 ₪ נעשתה בצמידות לבקשתו של מי שהיה נאשם מס' 4 בתיק זה, עובד דודטחי, אל המשיב, בעניין הקמת בית קפה בנכס השייך למשיב. קשה להעלות על הדעת ניגוד עניינים בוטה וברור יותר מאשר התיאור העובדתי דלעיל. דודטחי נהג כמצופה ממנו, הוא נטל הלוואה מהבנק ובאותו יום עצמו חתם על שיק בנקאי שהגיע אל המשיב. הסכום של 700,000 ₪ שימש כאמור לפירעון חובה של חברת אלשב בבנק הפועלים, חשבון שלו היה המשיב ערב אישית. הפקדת הסכום אפשרה את מחיקת יתר החוב שעמד לחובת אלשב והחשבון נסגר ימים ספורים לאחר הפקדת השיק. במהלך השנים ניתנו לאותו בית עסק הקלות בניה והיתרים חריגים על-ידי הוועדה המקומית לתכנון ובניה שבראשה עמד המשיב, והכל בידיעת המשיב. התנהלות זו זכתה לביקורת חריפה מצד וועדת הערר המחוזית. בשל אותן הקלות הושבח הנכס של המשיב.

27. כך גם באישום הבא, כאן מדובר במי שהיתה לו מערכת קשרים ואינטרסים עם עיריית בת-ים והמשיב באופן אישי. נותן ההלוואה, עזרא דוש, נזקק לצורך הפעלתם השוטפת של סניפי הסופרמרקט שבבעלותו (סופר דוש) לאישורים מטעם העירייה, לרבות אישורים בחתימת ראש העיר עצמו. כתב האישום מצוין כי היו תלונות רבות של שכנים, לפחות באשר לאחד מסניפי הרשת שמדובר בה. התושבים פנו לעיריית בת-ים ודרשו לאכוף את חוקי רישוי העסקים. הפניות הגיעו בחלקן אל ראש העיר עצמו, קרי: המשיב שבפנינו. אם לא די בכך, סופר דוש הפכה להיות ספק של עיריית בת-ים. בתאריך 13.12.2005 הגישה סופר דוש בקשה לרישיון עסק בקניון ובטווח של מספר ימים לאחר הגשת אותה בקשה, פנה המשיב אל עזרא דוש בבקשה לקבל הלוואה בסך 200,000 ₪. בכתב האישום מצוין כי בקשת ההלוואה היתה בסמוך לכך בסוף שנת 2005 (דהיינו בפרק הזמן שבין 13.12.2005 לבין 31.12.2005).

28. החומרה עולה באישום השלישי. המשיב פנה לאנשים הכפופים לו באופן ישיר, בכתב האישום נאמר כדלקמן: **"ראש העיר, שלמה לחיאני, היה במועדים הרלוונטיים לאישום זה הממונה על עובדי העירייה. עובדי העירייה הינם בכירים בעירייה אשר מעמדם, תנאיהם וקידומם היו תלויים, בין היתר, בשלמה לחיאני"**. קשה להעלות על הדעת כפיפות ותלות גדולה יותר בין נותני ההלוואה, קרי: עובדי העירייה לבין המשיב, מזו שבאה לידי ביטוי בתיאור העובדתי דלעיל. קשה לעכל את עצם הפניה של המשיב לאנשים התלויים בו בקבלת משכורתם, ושכל עתידם תלוי בו, על מנת לקבל מהם הלוואה. במיוחד כך כאשר הוא יודע שלצורך מתן ההלוואה עליהם לקבל הלוואה מהבנק ולשעבד הלוואה זו אליו. כאשר הסיכונים - אם לא תוחזר ההלוואה, שמורים להם. נזכיר כי מצבו הכלכלי של אחד העובדים היה רעוע עד כדי כך שהבנק אישר לו רק 40,000 ₪ ולא 50,000 ₪ כמבוקש. וזה האדם שצריך היה לשאת על גבו את נטל הסיכון - אם לא יעמוד בפירעון ההלוואה.

בין היתר טען המשיב בבית משפט קמא, כי העובדים במקרה זה הם חברים: **"...אבל כבודו צריך להבין משהו אחד, השיקים של העובדים שלי. זה לא עובדים שלי, זה חברים שלי..."**. ספק אם טיעון זה פועל לטובתו של המשיב. מדובר בחברים שאותם קיבל המשיב לעבודה (ר' לעניין זה סעיף 104 לכתב האישום) לאחר שהיו פעילים במטה הבחירות שלו, והוא היה מעורב בתנאי עבודתם. נתון זה בפני עצמו מעורר סימני שאלה. מכל מקום, גם אם המשיב רואה בעובדים אלה כחבריו, אין בכך כדי לשנות את מעמדם כעובדים בעירייה התלויים בו לפרנסתם.

בית משפט קמא אמר בנושא זה (עמ' 16 פסקה 70 לגזר הדין): **"מידת הפגיעה בטוהר המידות של השירות הציבורי היא משמעותית גם נוכח העובדה שמעשיו של נאשם 2 הכתימו בעקיפין תשעה עובדים נוספים במשרות בכירות בעירייה, אשר אף הם אמורים לשמש דוגמא להתנהלות ציבורית תקינה וראויה ולשמש דוגמא לעובדים הכפופים להם. ניגוד עניינים זה, מעצם טיבו וטבעו, מתפרש, ולו למראית עין, גם ביחס לעובדים נוספים שלא "סייעו לראש העיר", על כל המשתמע מכך"**. לאמור לעיל אנו מסכימים במלואו והחומרה נושבת מכל מילה ומילה. לכך יש להוסיף את חוסר ההתחשבות והאדנות העולה ממעשיו של המשיב. למעשה, בקשת ההלוואה בנסיבות אלה היא הוראה שלא ניתן לסרב לה והמשיב לא נרתע מלנקוט בדרך זו. לפיכך, לצד הכתמת העובדים, כפי שקבע בית משפט קמא, קיימת גם המצוקה שאלה קלע אותם המשיב במעשיו כאשר לא התחשב כלל בצרכיהם וברצונותיהם וכפה עליהם את מתן ההלוואה.

29. על רקע האמור לעיל יש לבחון את מידת הפגיעה בערכים המוגנים של הפרת האמונים בנסיבות המקרה הספציפי. הסנגוריה שמה את הדגש על כך שמדובר "אך ורק" בעבירה של הפרת אמונים וללא רכיב המרמה: **"לא יכול להיות חולק שרכיב המרמה הוא עוצמתי יותר מהפרת אמונים... משהמשיב לא מורשע במרמה בוודאי שהעונש שלו לא יכול להיות זהה לאדם שהורשע במרמה"** (פרוטוקול הדיון בפנינו, עמ' 9). איננו מקבלים טיעון זה, וזאת בלשון המעטה. נתחיל מלשון הסעיף: **"...העושה במילוי תפקידו מעשה מרמה או הפרת אמונים"**, ללמדך שמדובר בשני רכיבים חילופיים. בהקשר דומה הזדמן לנו לומר:

"...מרמה לחוד והפרת אמונים לחוד, וגם אם יש ממשק בין שתי החלופות, הן אינן נבלעות זו בזו. (עניין וולך, עמוד 7, פסקה 18)".

העדרה של מרמה אינה משליכה איפוא על חומרתה של הפרת האמונים בפני עצמה, וזו נלמדת מהנסיבות. אין ספק כי קיומה של מרמה לצד הפרת האמונים יכול היה להעצים את החומרה שהרי מדובר בהתקיימות שתי החלופות שכל אחת מהן די בה. אין בכך כדי לומר שהפגיעה בערכים המוגנים היא פגיעה מצומצמת כאשר מדובר באחת משתי החלופות. היקף הפגיעה הוא פונקציה של הנסיבות.

לענייננו: קשה להעלות על הדעת נסיבות קשות יותר של הפרת אמונים מאלה שבאו לידי ביטוי בשלושת האישומים שבכתב האישום הנוכחי. המשיב התעלם מכל היבט של תקינות, מוסר ציבורי ושמירה על טוהר המידות, אפילו למראית עין.

ל"נראות" במקרה זה יש משמעות וחשיבות. כל המעורבים בכל שלושת האישומים, והדעת נותנת שגם מעגלים רחבים הרבה יותר, ראו כיצד נוהג ראש העירייה בראש חוצות מבלי להניד עפעף. מה שמתיר לעצמו ראש העיר - וכו' למה יהיה אסור על כל המצויים בקרבתו?

בע"פ 5083/08 **בניזרי נ' מ"י** (פורסם בנבו) (24.06.2009) (להלן: "**פרשת בניזרי**") נאמר, בין היתר, כי הפגיעה בציבור "**אינה מוגבלת לפגיעה כלכלית או חומרית, אלא גם פגיעה מופשטת, תדמיתית, אסטרטגית או ערכית - פגיעה באינטרס ציבורי, או בערך בעל אופי ציבורי, די בכל אחד מאלה כדי לבסס פגיעה באמון הציבור ובמערכת השלטונית המקיים את הרכיב התוצאתי של העבירה.**" (פיסקה 54, עמוד 56).

הנראות - היא הפגיעה התדמיתית בענייננו.

בין היתר טען הסנגור כי המעשים בוצעו בתחילת כהונתו של המשיב כראש עירייה, ללמדך שעדיין לא היה מודע למלוא משמעותו של התפקיד ונורמת ההתנהגות הנגזרת ממנו. ולא היא. מדובר במעשים בוטים. אין צורך בידע או בניסיון כראש עיר כדי להבין את גודל השחיתות הגלומה בהם. לא ייתכן כי מי שאחראי על הנפקת רישיונות בתוקף תפקידו כמשרת הציבור, יקבל הלוואה ממי שתלוי בו לצורך קבלת אותו רישיון. לא ייתכן גם כי מי שתלוי במשיב לצורך קבלת משכורתו יאלץ לתת לו הלוואה. ההגדרה של מעשי המשיב אכן נמצאת בתחום ניגוד העניינים, אולם מדובר בניגוד עניינים חמור, חריף ומתמשך. ובמילים אחרות - בגדר הפרת אמונים, ברף העליון של עבירה זו.

30. היבט נוסף לעניין היקף הפגיעה בערכים המוגנים - כמשליך על מתחם הענישה הראוי, עניינו גובה הסכום שמדובר בו. סך הכל מדובר ב- 1,340,000 ₪ (צירוף הסכומים שבכל שלושת האישומים). הסנגור טען בהקשר זה, כי אין לזקוף את מלוא הסכומים על חשבונו של המשיב. חלק מהכספים הם גם של אחיו בשל השותפות ביניהם. הכספים נלקחו על-ידי שלושה אנשים ולא רק על ידי המשיב ומכאן שהחזר החלקי של ההלוואה בדיעבד, למעשה מהווה החזר של מלוא החוב, ואין לייחס משמעות לכך שהמלווים לא דרשו את החזר ההלוואה. לשיטתנו מדובר בהתפלפלות ולא מעבר לכך. העובדות הן אלה שבהן הודה המשיב, דהיינו באישום הראשון: "**עד למועד פתיחת החקירה לא החזיר הנאשם, שלמה לחיאני, את יתרת השיק הבנקאי בסך 400,000 ₪ והנאשמים קריאף ודודטחי לא דרשו את החזר יתרת הכספים.**" כך גם באישום השני: "**חרף העובדה שנאשם 2 (המשיב) לא השיב את מלוא הכספים שקיבל מעזרא דוש וסופר דוש, עד למועד פתיחת החקירה נמנע עזרא דוש מכל פניה אליו, במישרין או בעקיפין, על מנת שישב את יתרת הכספים.**"

אלו הן העובדות. המשיב הודה בקבלת הסכומים ולפיכך את גובה הסכום יש לזקוף לחובתו.

31. הצדדים נחלקו בשאלה האם העניק המשיב "תמורה" למלווים לאחר קבלת ההלוואה. בית משפט קמא קבע בעניין זה כדלקמן: **"לא נטען באף שלב כי ההקלות או האישורים או היעדר האכיפה המספקת היתה תמורה ישירה להלוואות שקיבל נאשם מס' 2... וממילא לא נטען כי ללא אותן הלוואות פעולותיה של עיריית בת-ים בכלל ושל נאשם 2 בפרט היו שונות בהשוואה לפעולות שננקטו ביחס לעסקים אחרים בעיר בת-ים. נתונים אלה הם בעלי משקל בעת ההכרעה בשאלת הפגיעה בערך החברתי ובמידת הפגיעה"** (עמוד 18, פסקה 68 לגזר הדין).

על קביעה זו חולקת התביעה. לטענתה, עובדות כתב האישום כן מלמדות על סטייה חמורה מן השורה ושגה בית המשפט בכך שהסיט את המתחם כלפי מטה בשל קביעה זו.

איננו רואים להכריע נקודתית בשאלת התמורה הישירה להלוואות. שכן, התמורה אינה חלק מיסודות העבירה של הפרת אמונים. יחד עם זאת, לא יהא זה מיותר להזכיר את העובדות בהן הודה המשיב. נראה לנו כי גם בנושא זה הצדק עם התביעה. אין לנו אלא להפנות לעובדות כתב האישום. באישום הראשון הודה המשיב, בין היתר, כי: **"במהלך השנים ניתנו לקפה ג'ו הקלות בניה והיתרים חריגים על-ידי הוועדה המקומית בידיעתו של הנאשם שלמה לחיאני"**. עוד נאמר בגוף אותו סעיף, כי שוויו של הנכס שמדובר בו הושבח בשל אותם היתרים חריגים וההקלות שזכה להם.

באישום השני הודה המשיב בכך שהעירייה לא פעלה לאכוף צווי הפסקת עבודה או להוציא צו הריסה, הגם שמן הראוי היה שתעשה כן. לענין מידת "הפגיעה בערך החברתי" אליה התייחס בית משפט קמא - יש לכך משמעות.

נזכיר עוד כי המערער פעל לאורך כל הדרך כדי לקדם את ענייניו הפרטיים. בין היתר הודה כי פעל **"בניגוד עניינים מהותי בין חובותיו כראש העיר בת-ים לבין האינטרסים שלו כאיש עסקי פרטי, תוך העדפת ענייניו הפרטיים"** (סעיף 57 לכתב האישום). הנה כי כן: לא סתם ניגוד עניינים, אלא ניגוד עניינים ממוקד ומוכוון מטרה.

סוף דבר באשר לפגיעה בערכים המוגנים:

32. בית משפט קמא הפנה לשלושת הערכים המוגנים הגלומים בעבירה, כפי שהוגדרו בפסיקה בפרשת שבס: פגיעה באמון הציבור ובעובדי הציבור, פגיעה בטוהר המידות של עובדי הציבור, פגיעה בתקינות פעולות המנהל (או כהגדרתו של הרכיב האחרון בפרשת שבס - אינטרס הציבור עליו מופקד עובד הציבור).

מסקנתו של בית משפט קמא בנושא זה הייתה כי **"מדובר בניגוד עניינים משמעותי שבא לעולם כתוצאה מרצונו של נאשם 2 לקדם את ענייניו האישיים ויש לראות ניגוד זה ככזה הפוגע בכל שלושת הערכים שהוזכרו לעיל"** (סעיף 65 לגזר הדין). עוד נקבע כי מדובר בפעולות בעלות **"היבטים מובהקים של שחיתות ציבורית שנועדו לקדם צרכים אישיים"** (סעיפים 69-71 לגזר הדין). למסקנה זו אנו שותפים במלואה, ובתרגום לעולם המושגים של תיקון 113 - מדובר בפגיעה מסיבית וקשה בערכים המוגנים.

מדיניות הענישה הנוהגת

33. לאחר עיון בשפּע הפסיקה שהוצגה לו, קבע בית המשפט כי אין בנמצא "מקרה דומה בנסיבותיו לענייננו, הן בבחינת סוג ההתנהלות העבריינית, הן בבחינת אופיו של ניגוד העניינים והן בבחינת היקף המעשים".

המשיך בית המשפט ואמר כי: "חלק לא מבוטל מהפסיקה אליה הפנתה התביעה מתייחסת להרשעתם של עובדי ציבור בעבירות חמורות יותר מעבירה של הפרת אמונים... למותר לציין כי קביעת מדיניות הענישה וקביעת המתחמים נגזרים גם מהוראת החיקוק בה הורשע הנאשם, שכן זו מהווה אינדיקציה לחשיבותו של הערך החברתי ומידת הפגיעה בו" (עמוד 18, סעיף 72 לגזר הדין). לעומת זאת, בסעיף 76 אומר בית המשפט "... מתחם העונש ההולם אינו נקבע רק בהתייחס להוראת חיקוק כזאת או אחרת, אלא נקבע תוך מתן משקל מוביל לעיקרון ההלימה ובהתאם לנסיבות ביצוע העבירה ובהן תפקידו של העבריין במסכת העבריינית ומעמדו". מבין שתי ההתבטאויות - מקובלת עלינו אמירתו האחרונה של בית המשפט. חומרת העבירה אינה פונקציה של הוראת החיקוק שמדובר בה או לפחות אינה רק פונקציה של סעיף העבירה. לנסיבות - משקל מכריע. לפיכך - ולעניין מדיניות הענישה הנוהגת, חשובה ההשוואה לא להוראת החיקוק שמדובר בה אלא לעובדות הספציפיות שבכל תיק ותיק שנבחן. ההדגשים ששם בית המשפט קמא על אותן עובדות המבליטות את היבט החומרה - מקובלים עלינו. כך למשל באשר למעמדו של העבריין ציין בית המשפט כי התפקיד בו כיהן המשיב, כשלצידו היותו האדם אשר יזם את ביצוע העבירה "מצדיקים מתן משקל מוגבר לחומרה בקביעת מתחם העונש ההולם בעניינו" (עמוד 23, סעיף 80 לגזר הדין). כך גם באשר לניצול לרעה של כוחו ומעמדו של הנאשם. ובאישום השלישי תשומת לב מיוחדת לפערי הכוחות בין המשיב לבין עובדי העירייה שהיו "ברורים ומובהקים עוד יותר".

בשורה התחתונה, תוך שהוא בוחן גם את חלקו של המשיב בהשוואה לנאשמים האחרים בכתב האישום, קבע בית משפט קמא את המתחמים שצוינו לעיל: באישום הראשון בין מספר חודשים שניתן לרצותם גם בדרך של עבודות שירות לבין ארבע עשרה חודשי מאסר. באישום השני מאסר למשך מספר חודשים עד שנים עשר חודשי מאסר ובאישום השלישי מאסר למספר חודשים ועד שלוש עשרה חודשי מאסר.

34. על מסקנותיו של בית המשפט מסקירת הפסיקה לעניין מדיניות הענישה הנוהגת - כחלק מקביעת המתחמים, מלינה המדינה. לטענתה שגה בית משפט קמא בקבעו כי מקבץ פסקי הדין תומך יותר בעתירת ההגנה לקביעת מתחם שהרף התחתון שלו אינו מחייב הטלת מאסר מאחורי סורג ובריח. המדינה טוענת כי אכן, אין מקרה חמור כל כך של הפרת אמונים שנידון בפסיקה ואת המסקנה לעניין המתחם צריך היה בית משפט ללמוד מקרבתן של העבירות לעבירות שוחד ממש (סעיף 58 להודעת הערעור).

לעניין הענישה הנוהגת שמה המדינה את הדגש על שני פסקי דין:

האחד, עניין סער- שם בגין שלוש עבירות של הפרת אמונים הוטלו על הנאשם חמישה חודשי מאסר בפועל שירוצו מאחורי סורג ובריח ולא בעבודות שירות. הענישה נבחנה על ידי בית המשפט העליון שאישר אותה, באומרו: "...אם לא יוצב כנגד מעשים מסוג זה רף ענישה גבוה, תוסיף לגדול אותה מגמה של השחתת השירות הציבורי, הואיל ורבים יראו בכך גישה מקלה של בתי המשפט כלפי עבריינים בתחום זה"(עניין סער, עמוד 12, פסקה

(26).

פסק דין נוסף אליו מפנה המדינה הוא ע"פ 677/14 **דנקר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) (17.07.14) (להלן: **"פרשת דנקר"**), שם דובר בעבירת הפרת אמונים בתאגיד. בית המשפט העליון עמד על היחס שבין הפרת אמונים בתאגיד לבין העבירה שבפנינו, דהיינו עבירת הפרת אמונים בידי עובד ציבור. **"...קיימת תפיסה לפיה עבירת הפרת אמונים בציבור היא חמורה יותר ובתי המשפט נוהגים בגישה מחמירה כלפי מי שהורשע בעבירה זו."** תפיסה זו הייתה מקובלת על ידי כבוד השופט רובינשטיין **"כשלעצמי, סבורני כי אכן קיים מימד של חומרה מיוחדת בכל הנוגע לעובדי ציבור המועלים באמון. סעיף 284 נועד להגן על ערכים מוגנים חשובים במעלה הראשונה, קרי, אמון הציבור בנבחרי הציבור ותקינות פעולתן של הרשויות הנבחרות..."** (פרשת דנקר, עמוד 31, פסקה נ"א). בית המשפט המחוזי שם קבע מתחם ענישה הנע בין שישה לשמונה עשרה חדשי מאסר. מתחם זה אושר על ידי בית המשפט העליון, הענישה הועמדה על שמונה חדשי מאסר.

אלו פסקי הדין שהיו צריכים להדריך את בית משפט קמא בקביעת מתחם הענישה, בשל הדמיון בנסיבות הקונקרטיות.

נראה לנו כי יש ממש בטענת המדינה בהקשר זה. פרשת דנקר אכן יכולה וצריכה להילקח בחשבון לעניין מדיניות הענישה הנוהגת, תוך איזון רכיבי החומרה והקולא שבשתי הפרשיות.

פס"ד נוסף שלשיטתנו ניתן להיעזר בו הינו ע"פ 2144/11 **מצא נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) (20.06.2011), בו הוטלו על המערער דשם שנים עשר חודשי מאסר בפועל. לא נעלמו מעינינו מספר האישומים באותה פרשה, וכן העובדה שמצא הורשע גם בניסיון לשוחד. עדיין יש מקום להשוואה, ובמבט על - הפרשייה הנוכחית אינה נופלת בחומרתה.

35. הסניגור טוען כי יש לתת משקל לכך שהעבירות נושא כתב האישום נעברו בשנים 2004-2005 בעוד הפסיקה ומתחמי הענישה אליהם הפנתה התביעה ניתנו בשנים מאוחרות יותר. הפסיקה משקפת איפוא מדיניות ענישה מחמירה שהתגבשה בשנים האחרונות ואין להחיל אותה רטרואקטיבית. איננו סבורים כי יש ממש בטענה. גם הפסיקה אליה הפנתה התביעה התייחסה לעבירות שבוצעו שנים רבות לפני מתן פסק הדין, והן קרובות לשנות ביצוע העבירה בתיק שבפנינו. לפיכך אין מדובר ברמת ענישה שלא באה לעולם בזמן ביצוע העבירות על ידי המשיב.

בנוסף, יש ממש בטענת התביעה כי מדובר בריבוי עבירות ובעבירות מתמשכות. את נורמת הענישה יש איפה להתאים לא רק לתחילת ביצוע, אלא גם לשנים המאוחרות יותר שעדיין רלוונטיות לביצוע העבירה. ניגוד העניינים המשיך, המערער המשיך לכהן כראש עיריית בת-ים, ועד למועד תחילת החקירה לא הוחזר חלק נכבד מההלוואות שקיבל.

ועל כל אלה, אין לשכוח כי מדיניות הענישה היא רק אחד מהפרמטרים המכתיבים את מתחם הענישה ולא פרמטר בלעדי. כל הפרמטרים הנוספים שפורטו על ידנו לעיל- הערכים המוגנים, מידת הפגיעה בהם והנסיבות כולם מטים

את הכף לכיוון קבלת המסקנה כי צודקת המדינה כשהיא עותרת להעלאת מתחם הענישה.

מתחם ענישה - שורה תחתונה

36. המדינה עתרה למתחם ענישה של עשרה עד עשרים וארבע חודשים בגין כל אחד מהאישומים הראשון והשני, ומתחם ענישה בין שישה לחמישה עשר חודשי מאסר באישום השלישי. גם אם לא יאומצו המתחמים המוצעים, נראה לנו כי הרף התחתון בנסיבות תיק זה אינו יכול לעמוד על מאסר שירות בעבודות שירות, ללא קשר לתקופה. דרך ריצוי המאסר, קרי עבודות שירות בהשוואה למאסר בכלא, מגלמת בתוכה גם אמירה נורמטיבית, ואמירה נורמטיבית זו מן הראוי שתאמר בנסיבות התיק הנוכחי. לפיכך אנו קובעים כי הרף התחתון של מתחם הענישה לעניין כל אחד מהאישומים שלפנינו יעמוד על חמישה חודשים שירות מאחורי סורג וברזל. באשר לרף העליון אנו מעמידים אותו על שמונה עשרה חודשים בכל אחד משלושת האישומים.

ריבוי עבירות

37. לטענת המדינה, בנוסף לשגגה שנפלה מעם בית משפט קמא לעניין קביעת המתחמים כל אחד בפני עצמו, שגה שגיאה נוספת בכך שלא ייחס משקל מספיק לעצם ההרשעה בשלוש עבירות בשלושה אירועים נפרדים. ריבוי העבירות הוא בפני עצמו גורם מחמיר. לא בכדי הורה תיקון 113 על יצירת מתחם נפרד לכל אירוע. יצירת המתחמים הנפרדים מחייבת את בית המשפט לשמור על יחס הולם בין מכלול המעשים לבין התוצאה הסופית. תיקון 113 מחייב ליתן משנה תוקף לריבוי העבירות. בית משפט קמא לא הלך בדרך זו. המדינה מצביעה על כך שבשורה התחתונה מיקם בית המשפט את המשיב ברף התחתון או בסמוך לו של מתחם אחד מבין השלושה שקבע. ללמדך שלא נתן משקל מספיק לריבוי העבירות, "**או לכל היותר העניק לשיקול זה משקל אפסי**" (סעיף 80 להודעת הערעור).

איננו רואים להאריך בנושא זה ונאמר אך זאת- בית משפט קמא פעל לפי מתווה תיקון 113 כאשר קבע מתחמים נפרדים, בית המשפט רשאי היה גם להטיל על המשיב עונש אחד כפי שנהג. נזכיר כי בסופו של יום גם המדינה עתרה לעונש אחד שהרי הגבילה עצמה לשנת מאסר בגין כל האירועים גם יחד.

יחד עם זאת, צודקת התביעה בטענה כי ריבוי העבירות צריך לתת את אותותיו בתוצאה הסופית. לעניין התוצאה הסופית נתייחס בהמשך, לאחר הדיון במיקומו של המשיב בתוך המתחם.

מיקומו של המשיב בתוך המתחם

38. כאמור, קבענו כי המתחם הראוי לכל אחת מן העבירות שבהן הורשע המשיב נע בין חמישה חודשי מאסר ועד שמונה עשר חודשי מאסר, כאשר מדובר בריצוי מאסר מאחורי סורג וברזל ולא בעבודות שירות. בנוסף לכל הרכיבים שנמנו על ידינו לעניין המתחם (הרלוונטיים גם להמשך הדיון), אנו רואים בפתח הדיון בשאלת מיקומו של המשיב בתוך המתחם, להתייחס לרכיב אחד נוסף, שהוזכר על ידי בית משפט קמא. כוונתנו להעברת מסר מרתיע שיעלה מגזר הדין, כשהדגש הוא על הרתעת הרבים (סעיף 40' לחוק העונשין). לא בכדי התייחס המחוקק בנפרד לצורך בהרתעת הרבים ומנה אותו כשיקול לעניין קביעת העונש בתוך המתחם: **"...רשאי הוא להתחשב בשיקול זה בבואו לקבוע את עונשו של הנאשם ובלבד שהעונש לא יחרוג**

ממתחם העונש ההולם.

ענישה היא למעשה הכלי היחיד שיש בידי בית המשפט במלחמה כנגד תופעות עברייניות - על כל גווניהן. לענייננו, הצורך בהרתעת הרבים, באשר לכל הווריאציות של שחיתות ציבורית, הוא צורך אקוטי, על רקע תכיפות חשיפתן של פרשיות שחיתות ציבוריות. בית משפט קמא אמר בנושא זה: " **העבירות אותן ביצעו הנאשמים הן עבירות מורכבות ובעיקר קשות לגילוי. אין בנמצא "קורבן עבירה" אשר ניגש לתחנת המשטרה ומתלונן, והציבור - שהוא קורבן העבירה - נעדר אינפורמציה המתקבלת בזמן אמת אודות ביצוע העבירה. זהות האינטרסים בין השותפים לדבר העבירה משליכה אף היא על הקושי האמור.**" (עמוד 31, פסקה 100 לגזר הדין). ועל כך נוסף אנו, נכון - אך לא מספיק.

מדובר בעבירה קלה מאוד לביצוע, בין היתר בשל אותו גורם עליו הצביע בית משפט קמא, קרי- זהות האינטרסים בין השותפים לה. מדובר בעבירה נפוצה, שכפי שצוין לעיל המציאות בישראל מצביעה על שכיחותה בעיקר בשלטון המקומי. בטיעונה לעונש מנתה התביעה שורת פרשיות שחיתות ברשויות המקומיות, ומדובר בנתון קשיח שלא ניתן לחלוק עליו. מדובר בתופעה המחלחלת עמוק עמוק לתוך המערכות השונות, וככל שהיא חודרת עמוק יותר כך קשה יותר המלחמה בה. רק חשיפתה ומתן ענישה הולמת יכולים, אם לא למגר, לפחות לצמצם את ממדי התופעה. אמרנו לעיל כי אנו מסכימים עם בית משפט קמא: " **באשר לצורך להעברת מסר מרתיע לעובדי ציבור.**" בית משפט קמא המשיך ואמר כי " **הרתעת הרבים אינה חייבת לבוא לידי ביטוי רק באמצעות הטלת עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח, אלא גם בהטלת רכיבי ענישה אחרים כגון קנס**" (עמוד 31, פסקה 100 לגזר הדין). למסקנה זו - איננו שותפים. דעתנו היא כי תופעה של שחיתות שלטונית מחייבת אמירה נורמטיבית עונשית חדה, ואין לך אמירה שכזו ללא רכיב של מאסר מאחורי סורג ובריח.

"המאבק על קיומו של שלטון תקין, ההגנה על טוהר השירות הציבורי וקיומו של מנגנון ציבורי שיזכה לאמון הציבור, הוא אחד מהמאבקים החשובים של החברה הישראלית כיום... שיקול מרכזי בענישה בגין עבירות אלו הוא השיקול של הרתעת הרבים". [ע"פ 8430/11 מ"י נ' קארשי (פורסם בנבו) (15.02.2012)]

יישומו של האמור לעיל, צריך היה להביא את בית משפט קמא למסקנה כי לא ניתן להטיל ענישה שאיננה כוללת מאסר מאחורי סורג ובריח, שאחרת גזר הדין מהווה " **מלל ודברי כיבושין**" (פרשת בניזרי), ואינו תורם תרומה אמיתית להרתעת הרבים.

נטילת אחריות

39. בגדר הנסיבות האישיות אותן זקף בית משפט קמא לקולא לעניין המיקום בתוך המתחם הייתה נטילת האחריות מצדו של המשיב. אליבא דבית משפט קמא " **... בנסיבותיו של המקרה דנן קיימת הצדקה למתן משקל מוגבר לקבלת האחריות אף מעבר למשקל אשר הוענק לרכיב זה בהסדר הטיעון**" (עמוד 27, פסקה 94 לגזר הדין). בית המשפט ציין כי אמנם מלכתחילה בחר המשיב לצעוד ב"נתיב הכפירה", אולם תוך זמן קצר ביותר מרגע פתיחת שלב ההוכחות התעשת והחליט לקבל אחריות על מעשיו. היבט נוסף של נטילת האחריות עניינו בכך שהמשיב הסכים בגדר הסכם הטיעון להותיר את נושא הקלון לשיקול דעתו של בית משפט

ולא לטעון כנגד הטלתו. "בתי המשפט צריכים לשדר מסר ברור לפיו קבלת האחריות והרכנת הראש היא בעלת משמעות של ממש" (עמוד 25, פסקה 94 לגזר הדין). התביעה טוענת כי נטילת האחריות שעלתה מדבריו של המשיב היא מהשפה ולחוץ ואיננה כנה ואמתית. המדינה מפנה אותנו לדו שיח שהתנהל בין המשיב לבית המשפט, כאשר דו שיח זה משקף את האופן בו בחר הנאשם "ליטול אחריות". כך למשל אומר המשיב בין היתר: "אמרו לי שלומי תקשיב, יש אמת עובדתית ויש אמת משפטית. האמת המשפטית היא המאיתיים אלף שקל שנכנסו לך לחשבון. זה לא מעניין אף אחד. אמרתי, אוקיי אם זה ככה אני יוריד את הראש ואני יעשה את זה " ובהמשך- "הצ'קים של העובדים שלי, זה לא העובדים שלי, זה חברים שלי... אף אחד לא הסתיר שום דבר, אני לא בן אדם שיעשה משהו עקום" (עמ' 185 לפרוטוקול בית משפט קמא מיום 10.07.2014).

בדיון בבית משפט קמא אמרה המדינה עובר לשמיעת הדברים "אין פה באמת הודאה, זה הודאה כדי לגמור את הדברים אבל זו הודאה מן השפה אל החוץ".

זוהי איננה נטילת אחריות. כך סברה המדינה בזמן אמת, וכך היא סבורה היום.

40. הסניגור טוען כי הציטוטים המצויים בהודעת הערעור אינם משקפים את מלוא התמונה, הם מוציאים דברים מהקשרם, ובפועל המשיב נטל אחריות במובנו האמתי והכן של מהלך זה. הסניגור הפנה אותנו אף הוא לציטוטים מהפרוטוקול. כך למשל אמר המשיב:

"אני שלומי לחיאני אחראי, אני שלומי לחיאני שותף, אני שלומי לחיאני הודיתי, אני שלומי לחיאני מצטער, יותר ברור מזה יש?"
"אני לוקח אחריות על מהלכים שהייתי שותף להם, זה מספיק ברור?"

דברים אלה, כך לדעת הסניגור, משקפים תמונה הפוכה מזו שהמדינה טוענת לה, וצדק בית המשפט שייחס משקל מלא לחרטה ונטילת האחריות של המשיב.

עיינו אף אנו בפרוטוקול ודעתנו היא כי יש ממש בטיעון המדינה. כדי לא להכביר מילים נביא דברים בשם אומרם, ונצטט מדבריו של בית משפט קמא עצמו בזמן אמת, למשמע דבריו של המשיב, וכך נאמר:

"כב' השו' שגיא: מר לחיאני, שמעתי אותך, אתה לוקח אחריות בשביל אימא בשביל האחים בשביל כולם בשביל השקט הנפשי בשביל האזרחים, גם על הפסלות ה, הפסלות של המעשים.
כב' השו' שגיא: שמעתי. אבל אני רוצה לשמוע את עורכי הדין שלך עכשיו.

מר שלומי לחיאני: זה בדיוק מה שכתוב.

כב' השו' שגיא: איפה אתם עומדים בכל הסיפור הזה? עומד כאן
נאשם, המילים הן מילים, והמוזיקה היא מוזיקה
של אני לוקח, אני לא עשיתי אבל אני לוקח
אחריות, אז אני רוצה לדעת איך אנחנו
מסנכרנים בין המילים למוזיקה, עורך דין
אדרת?"

ניתן להמשיך בציטוטים, אלא שאיננו רואים צורך בכך. עיון בכל החלק הרלוונטי בפרוטוקול מעלה תמונה כי לכאורה, יש ניגוד קוטבי בין המילים לבין המסר שעולה מהן. לא בכדי עמד בית משפט קמא על ההבדל בין המילים למוזיקה. המוזיקה משדרת התרסה ונטילת אחריות מילולית וחסרת ממשות, לצורך הדיון. לא בכל יום פונה בית משפט, מעל לראשו של נאשם העומד על דוכן העדים, אל סנגוריו ומבקש מהם פרשנות למה שהוא שומע במו אזניו. כאשר שואל בית המשפט את הסניגורים "איפה אתם בכל הדבר הזה" או "איך אנחנו מסנכרנים בין המילים למוזיקה" זוהי שאלה חדה ונוקבת שמביעה את התרשמותו כי המשיב נטל אחריות כמס שפתיים ולא מעבר לכך.

מקובלת עלינו קריאתו של בית משפט קמא: "בתי המשפט צריכים לשדר מסר ברור, לפיו קבלת האחריות והרכנת הראש היא בעלת משמעות של ממש, ולא רק נוכח ההיבט של חסכון בזמן ציבורי, אלא בעיקר נוכח המשמעויות הרחבות יותר..." (עמוד 25 לגזר הדין). אלא שלצערנו מהפרוטוקול במקרה הנוכחי לא עולה תמונה ברורה בדבר קבלת אחריות והרכנת ראש. הרושם הוא של נטילת אחריות מושכלת, מגמדת, תועלתנית, ללא מאפיינים של חרטה אמיתית, וככזו לא היה מקום ליתן לה "משקל מוגבר" מעבר לזה שהוענק לה בהסדר הטיעון כפי שעשה בית משפט קמא.

התנהגות רשויות החוק

41. בית משפט קמא ראה בהתנהלות רשויות החוק בעניינו של המשיב נימוק לקולא. הכוונה היא לנסיבות מעצרו של המשיב. בית המשפט ציין כי המעצר נעשה מול מצלמות הטלוויזיה בשעה שש בבוקר, ובהמשך אף תיעד את רגעי המעצר. עמדתו של בית משפט קמא בנושא זה מקובלת עלינו. לא היה כל מקום למעצר מתקשר ולפגיעה כה קשה בזכויותיו של המשיב ברגע כה קשה בחייו. ניתן לכך משקל בתוצאה הסופית.

נסיבות אישיות

42. הנדבך הנוסף לעניין מיקומו של המשיב במתחם הוא נסיבותיו האישיות, כמשתקף מן הראיות שהיו בפני בית משפט קמא. עלו ובאו בפני בית המשפט שורה נכבדה של עדי אופי שהעלו על נס את פעילותו כראש עיר וכאדם. עדי האופי כוללים דמויות מוכרות הן מתחום התקשורת, הן מתחום הספרות, מתחום השלטון המקומי, נבחר ציבור ופשוטי עם.

כל הדוברים קשרו למערער כתרים ותיארו את פועלו החיובי בתחומים שונים. באשר לעיר בת-ים - הדוברים תיארו את המהפך שחולל המערער הן באשר לבינוי והטיפול הסביבתי והן בתחומי תרבות וחינוך. מערכת החינוך בבתי-הפכה ממערכת כושלת ורווית קשיים, למערכת המשמשת כמודל לתהליכי חינוך אמתיים ורציניים. צוינו האכפתיות והמעורבות שמגלה המערער בחייהם של התושבים, שהביאו לפופולריות "ומקובלות" של המערער בקרב אזרחי העיר שלא ניתן להתחרות בהן. הועלה על נס גם פועלו לביעור עבריינות ככלל ועבריינות נוער בפרט, והיבטים נוספים שתרמו תרומה שאין ערוך לה, לרווחת התושבים.

לצד תפקודו כראש עיר, ציינו כל הדוברים את החברות ללא סייג ששפעה ממנו ואת נכונותו להתגייס לכל מטרה חיובית. בין היתר, דובר על כך שהמערער התגייס לטובת משפחה שביתה נהרס לפני היותו ראש עיר, המערער שיפץ את הדירה ביוזמתו וללא קבלת תמורה. עוד דובר על התגייסות לטובת אנשים שאינם תושבי העיר על דרך מתן בסתר ומבלי שהם יהיו ערים לפעולתו למענם.

איננו רואים להאריך וכאמירה מסכמת נאמר, כי התמונה העולה מקריאתן של כל עדויות האופי, היא תמונה חיובית במיוחד שמתארת עשייה ללא גבולות למען הפרט והכלל כאחד. אנו מקבלים כי המערער הוא אדם כריזמטי, חם, אמפטי בעל יכולת ראייה לטווח ארוך, ויכולת ביצוע כמעט בלתי מוגבלת. עוד אנו מקבלים כי המערער תרם את כישוריו ויכולותיו למען הציבור והיה מוכן להירתם ולהיחלץ למען החלשים בחברה כמו למען מטרות ציבוריות חשובות.

43. המדינה טענה כי את הפופולריות "וה"מקובלות" שלו ניצל המערער כדי לקדם את האינטרסים שלו, שעל כן אסור שפעולותיו החיוביות יטו את הכף לכיוון התייחסות מקלה למעילה באמון אותו ציבור שכל כך אהב אותו. תרומת המערער לעיר בת-ים אינה יכולה להוות כף מאזניים כשעל הכף השנייה יונחו העבירות שביצע וחומרן. אסור שהמסר יהיה כי ככל שמדובר בראש עיר מוצלח יותר - כך מותר לו לחטוא (פרוטוקול בית משפט קמא מיום 30.04.2014). גינות ירוקות בבתי-ים - אינן יכולות להוות מענה לשחיתות, ומעשים של המערער לקידום העיר אינם יכולים להוות משקל נגד לצורך במערכת שלטונית נקייה משחיתות. ככל שמעמדו של המשיב רם יותר כך גדלה הפגיעה באמון הציבור כאשר אדם במעמד זה מבצע מעשי שחיתות.

בית משפט קמא קיבל טיעון זה בחלקו. לשיטתו, ככל שמדובר במעשיו הטובים של המערער למען העיר בת-ים - הרי **"אין ספק כי זוהי הציפייה הטבעית מכל ראש עיר מכהן... שעל כן "...אין מקום לשקול תרומה זאת כגורם משמעותי המוביל להקלה בעונש"** (עמ' 29, פסקה 98 לגזר הדין).

לעומת זאת עשייתו החיובית למען מטרות שאינן קשורות לעיר בת-ים צריכה להיזקף לזכותו ולהילקח בחשבון לעניין גזר הדין.

44. נראה לנו כי הדיכטומיה שערך בית משפט קמא בין הפעילות ה"בת-ימית" לבין הפעילות האחרת - אינה יכולה לעמוד ואינה יכולה ל"נטרל" את הקשר שבין מכלול פעילותו (לרבות העבירות הנוכחיות), לבין היותו איש ציבור ברמה הגבוהה ביותר של השלטון המקומי.

אדרבא - דעתנו היא כי גם הפעילות למען תושבי העיר צריכה להיזקף לזכותו, וכי מה לי תושב בת-ים או תושב דימונה כאשר מדובר במעשי סיוע וצדקה. טענת המדינה, לפיה כל פעילותו של המשיב נועדה להרחבת הפופולריות

שלו, ותוך צפייה לתפקידים אף נכבדים יותר מזה של ראש עירייה, אינה מקובלת עלינו.

כפי שאמרנו לעיל, אנו מקבלים כי המשיב תרם את יכולותיו למען הציבור, בנכונות ללא חשבון ומתוך אהבה ומסירות אמיתית לציבור או יחידיו.

דא עקא, נראה שאת היכולות המרשימות ניצל המשיב לא רק למעשי צדקה ולהעלאת העיר בתים בכל התחומים שצוינו לעיל, אלא גם לקידום האינטרסים האישיים שלו ללא מעצורים, ותוך דריסה של קווי הגבול הבסיסיים ביותר המבחינים בין עשיה מותרת וחיובית, לשחיתות בוטה ומוקצנת.

וחזרנו לעובדות בהן הודה המשיב. שום פעולה חיובית אינה יכולה להקהות את עוקצה של דרישה המופנית לעובדים התלויים במשיב לפרנסתם- לקחת הלוואה בבנק ולהעביר אותה אליו.

שום פעילות חיובית אינה יכולה להוות משקל נגד לבקשת הלוואה ממי שנזקק לאישורים, עליהם מופקד המשיב, כאשר מדובר בסכומים גדולים ובהלוואה ללא מועד החזרה וללא תנאים. הצורך באמירה ברורה בנסיבות אלה גובר על כל שיקול אחר.

בשורה התחתונה, פעילותו הראויה לשבח של המשיב צריכה להילקח בחשבון, אולם אינה יכולה להכתיב את האמירה הנורמטיבית הגלומה בענישה. האמירה הנורמטיבית כשמה כן היא. היא מושפעת בעיקר מהצורך ביצירת נורמות של ניקיון כפיים והקפדה על טוהר המידות בכל רבדי השירות והשלטון הציבורי. הקדימות היא לאינטרס הציבור, אינטרס זה אינו זהה לאינטרס של יחיד הציבור שאולי חבים טובה למשיב, ומכל מקום הם אוהבים ומעריכים אותו ורוצים למנוע ממנו ככל האפשר סבל.

אינטרס הציבור - הוא האינטרס של כלל הציבור. במקרה הנוכחי אין כל קושי בזיהוי של אינטרס זה. מדובר כאמור בשמירה על טוהר המידות ובחסימת האפשרות בפני מעשי שחיתות.

"למשפחת" מעשיו הטובים של המערער שייכת גם הטענה בדבר היעדר עבר פלילי. איננו רואים להאריך - כפי שצוין לא אחת בפסיקה, מרבית עברייני השחיתות הציבורית מתאפיינים בהיעדר עבר פלילי והמשיב אינו יוצא דופן בהקשר זה. יש לכך משקל מוגבל שיילקח אף בחשבון.

הקלון

45. כזכור, המשיב הסכים בהסדר הטיעון שלא להתנגד להטלת קלון ולהותיר את ההחלטה לשיקול דעתו של בית המשפט.

כמעט כצפוי, בית משפט קמא קבע כי במעשיו של המשיב דבק קלון. בית המשפט המשיך וקבע כי הסכמתו של המשיב בנושא זה היא ביטוי נוסף לנטילת אחריות מצדו והרכנת ראש. להטלת הקלון השלכה על חייו הציבוריים של המשיב והמשיב נטל על עצמו מחיר זה. המדינה הפנתה לתכליות השונות של קלון לעומת העונש. הקלון נועד להגן על הציבור הגם שיש בו היבט עונשי כלפי המשיב.

גם בנושא זה איננו רואים להאריך ונאמר אך זאת: צודקת המדינה כאשר היא טוענת כי גזירת העונש והקלון, אינם מצויים באותו מגרש גם אם שניהם מהווים תוצר של ההליך הפלילי.

מקובלת עלינו גם הטענה כי הקלון יותר משהוא נועד להעניש את העבריין, נועד להגן על הציבור מפני מעורבותו בחיים הציבוריים של מי שאינו ראוי לשמש פרנס הציבור [בג"ץ 103/96 כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו) (03.11.1996)]

עדיין, כפי שמסכימה גם התביעה - לקלון היבט עונשי, גם אם הוא טפל לענישה הפלילית. המשמעות המעשית היא הרחקת המשיב מהחיים הציבוריים, לפחות אלה שאותם הכיר עובר להרשעתו. עבור מי שהפעילות הציבורית היתה נשמת אפו - כפי שהדברים מצטיירים מעדויות עדי האופי - כמו המשיב, יש לכך משמעות. יחד עם זאת, גם לכך לא נוכל לתת משקל מכריע.

הקלון מתחייב ממעשיו של המשיב. איננו סבורים כי המשיב ויתר על אפשרות ריאלית "להימלט" מציפורניו של הקלון, בכך שהסכים למה שהסכים. לפיכך ספק בעינינו אם ניתן לראות בכך משום הרכנת ראש ונטילת אחריות כפי שסבר בית משפט קמא.

מכל מקום - ניתן משקל מוגבל גם למחיר העונשי שכרוך בהטלת הקלון.

46. סוף דבר:

"אמון הציבור ברשויות השלטון הוא מנכסיה החשובים של הרשות השלטונית, ושל המדינה. כאשר הציבור מאבד את אמונו ברשויות השלטון, הוא מאבד את אמונו באמנה החברתית המשמשת בסיס לחיים משותפים. יש ליתן משקל נכבד לשיקולים הבאים לקיים, לשמר ולפתח את תחושת הציבור, כי משרתיו אינם אדוניו וכי הם עושים את מלאכתם למען הציבור, מתוך יושר וניקיון כפיים. אכן, טוהר השירות והשורות עומד בבסיס השירות הציבורי ובבסיס המבנה החברתי שלנו." [בג"ץ 6163/92 אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון (פורסם בנבו) (23.03.1993) פסקה 54, עמוד 269]

אותו נכס חשוב של הרשות השלטונית, קרי אמון הציבור, המבוסס על ההנחה כי: **"משרתיו... עושים את מלאכתם למען הציבור, מתוך יושר וניקיון כפיים"**, ספג מכה קשה בהתנהלותו של המשיב בכל אחד משלושת האישומים שהורשע בהם. ניגוד העניינים שבו פעל הוא צורם ובוטה, ומעיד על התעלמות מוחלטת מערכים נורמטיביים של שמירה על טוהר המידות וניקיון כפיים בשירות הציבורי.

להפרת אמונים - פנים רבות, וקשת נרחבת של התנהגויות יכולה להתכנס תחת מוטת כנפיה של עבירה זו.

במקרה הנוכחי, לצערנו אנו נאלצים להסכים עם הגדרת התביעה כי מדובר בהפרת אמונים הגובלת בשוחד, כאשר הגדרה זו נכונה לכל אחד משלושת האישומים. המלחמה בשחיתות מסוג שכזה, אינה יכולה לעצור או להתפשר והיא

מחייבת ענישה בעלת מסר חד משמעי.

שקללנו, אולי אף שקללנו ביתר את כל שנאמר לעיל באשר לזכויותיו של המשיב, והן אינן מועטות. ראינו לנגד עינינו את הזהירות שבה מצווה ערכאת הערעור לנהוג כאשר היא מתערבת בענישה. הסדר הטיעון אף הוא מרחף לכל אורך הדרך ואף הוא מורה על הצורך באיפוק יתר כאשר עומדת על הפרק שאלת מיקומו של המשיב במתחם הענישה שנקבע על-ידינו. ולאחר שעשינו כל זאת - אנו שבים ואומרים כי האמירה הנורמטיבית בתיק זה מחייבת מאסר מאחורי סורג ובריח, כאשר כל הנימוקים לקולא יכתיבו את אורך התקופה.

אנו מטילים על המשיב שמונה חודשי מאסר בפועל.

לא מצאנו לנכון להתערב בקנס, שעל כן יתר רכיבי הענישה יישארו בעינם.

ניתן והודע היום, ח' אייר התשע"ה, 27/04/2015 במעמד הצדדים.

**אסתר נחליאלי-חיאט ,
שופטת**

ג'ורג קרא, ס"נ

**דבורה ברלינר, נשיאה
אב"ד**

הוקלדעלידיסימונהאלפסי